Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/80/2021
Identifikačné číslo spisu:	6413214564
Dátum vydania rozhodnutia:	28.02.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Terézia Mecelová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:6413214564.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Terézie Mecelovej a členov senátu Mgr. Dušana Čima a JUDr. Jany Zemkovej, PhD., v spore žalobkýň 1/ N. T., narodenej X. Y. XXXX, T. XX a 2/ N. S., narodenej XX. R. XXXX, T. XXX, oboch zastúpených splnomocnenkyňou Advokátska kancelária JUDr. Peter Rybár, s.r.o., Košice, Kuzmányho 29, IČO: 47 234 466, proti žalovanej Prima banka Slovensko, a.s., Žilina, Hodžova 11, IČO: 31 575 951, zastúpenej splnomocnenkyňou SEDLAČKO & PARTNERS, s.r.o., Bratislava, Štefánikova 8, IČO: 36 853 186, o určenie neplatnosti úverovej zmluvy a určenie, že žalovaná nemá právo na výkon záložného práva, vedenom na Okresnom súde Žiar nad Hronom pod sp. zn. 10C/157/2013, o dovolaní žalobkýň 1/ a 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 21. júna 2019 sp. zn. 13Co/212/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie žalobkyne 2/ z a m i e t a.

Dovolanie žalobkyne 1/ o d m i e t a.

Žalobkyne 1/ a 2/ sú povinné zaplatiť žalovanej náhradu trov dovolacieho konania vo výške určenej súdom prvej inštancie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žiar nad Hronom (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 3. novembra 2016 č. k. 10C/157/2013-346 I. zamietol žalobu v časti určenia neplatnosti zmluvy o poskytnutí úveru zo 7. júla 2006 č. 98/162/06 H. Q. (ďalej len „úverová zmluva“); II. určil, že žalovaná nemá právo na výkon záložného práva zo zmluvy o zriadení záložného práva zo 7. júla 2006 č. 98/162/06 uzavretej medzi žalobkyňou 1/ a právnou predchodkyňou žalovanej (ďalej len „záložná zmluva“); III. zrušil nariadené neodkladné opatrenie a IV. žiadnej zo strán nepriznal nárok na náhradu trov konania. Rozsudok právne zdôvodnil ust. § 497 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodného zákonníka v znení neskorších predpisov (ďalej len „Obchodný zákonník“), § 3 ods. 1, § 52 ods. 1 až 3, § 151a a § 151j ods. 1 a 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“) a § 23a ods. 1 zákona č. 634/1992 Zb. o ochrane spotrebiteľa v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ochrane spotrebiteľa“). Vecne dôvodil, že žalobkyňa 1/ nemala vecnú aktívnu legitimáciu na

podanie žaloby o určenie neplatnosti úverovej zmluvy, pretože nebola nositeľkou subjektívneho práva, o ktorom mal súd rozhodnúť (uzavrela záložnú, nie úverovú zmluvu). Súd prvej inštancie vo vzťahu k žalobkyni 2/ skúmal, či boli v danom právnom vzťahu také okolnosti, ktoré by viedli k určeniu neplatnosti tohto právneho vzťahu ako celku. Žalobkyne v konaní poukázali na to, že úverová zmluva obsahovala celý rad neprijateľných zmluvných podmienok, a tiež, že zmluva obsahovala chybný údaj o výške ročnej percentuálnej miere nákladov (ďalej len „RPMN“), v dôsledku čoho mala byť neplatná v zmysle § 37 a § 39 Občianskeho zákonníka. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že predmetná úverová zmluva je platná. Mal za preukázané, že právna predchodkyňa žalovanej H. F. L., E..L.. (ďalej aj len „banka“), poskytla žalobkyni 2/ úver 650.000 Sk (vtedy platná mena), ktorý bol zabezpečený záložným právom zriadeným k nehnuteľnosti vo vlastníctve žalobkyne 1/. Takýto právny vzťah nebolo možné subsumovať pod zákon č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1986 Zb. o Slovenskej obchodnej inšpekcii v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 258/2001 Z. z.“), keďže úver zabezpečený nehnuteľnosťou presiahol 20.000 eur. Daný právny vzťah však vykazoval spotrebiteľský charakter s poukazom na znenie § 23a zákona o ochrane spotrebiteľa. Zmluva mala formulárový charakter a bola určená pre bližšie nedefinovaný okruh spotrebiteľov, ktorí nemali možnosť podstatným spôsobom zasiahnuť do jej obsahu. V zmysle čl. 7.6 úverovej zmluvy bola RPMN vo výške 3,66 %. Tento údaj nezodpovedal podľa vstupných údajov úveru skutočnosti. Uvedený údaj v zmluve nebol obligatórnym údajom v prípade danej úverovej zmluvy (pre vylúčenie aplikácie ust. zákona č. 258/2001 Z. z.). Súd prvej inštancie sa nestotožnil s názorom žalobkýň, že sa jednalo o klamanie spotrebiteľa, keďže výška RPMN bola uvedená nesprávne. Žalobkyňa 2/ potvrdila, že procesu uzatvárania úverového vzťahu, ako aj parametrom úveru nerozumela, preto súd prvej inštancie konštatoval, že práve údaj o výške RPMN nemohol byť v procese uzatvárania úverovej zmluvy pre ňu tým najdôležitejším údajom. V ďalšom dodal, že nie každá zmluvná podmienka, ktorá vyvoláva nepomer v spotrebiteľskej zmluve v neprospech spotrebiteľa, je neprijateľná. Neplatnosť v zmysle § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka bola koncipovaná ako čiastočná neplatnosť zmluvnej podmienky. Žalobkyňami uvedené poplatky nepovažoval za neprijateľné podmienky. Pokiaľ išlo o určenie, že žalovaná nemá právo na výkon záložného práva, súd prvej inštancie konštatoval, že zákonodarca v žiadnom ustanovení pojednávajúcom o zriadení záložného práva neustanovoval hornú hranicu hodnoty zálohu, ktorý mohol byť založený v prospech zabezpečovanej pohľadávky veriteľa. Keďže žalobkyňa 2/ ako dlžníčka neplnila svoje povinnosti riadne a včas, pristúpila žalovaná k realizácii záložného práva, o čom žalobkyne upovedomila. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že žalobkyňa 2/ si požičala sumu 650.000 Sk (21.576,05 eur), pričom z tejto sumy vrátila 554.318,40 Sk (18.400 eur). Z výzvy doručenej žalobkyniam bolo zrejmé, že žalovaná evidovala voči žalobkyni 2/ pohľadávku vo výške 13.367,95 eur. Výkon záložného práva v danom prípade by bol v príkrom rozpore s dobrými mravmi, pokiaľ by bola na úhradu dlhu žalobkyne 2/ vo výške 13.367,95 eur odpredaná nehnuteľnosť vo vlastníctve žalobkyne 1/, ktorej hodnota sa pohybovala približne vo výške 60.000 eur. Súd prvej inštancie preto považoval v tejto časti žalobu za dôvodnú. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil súd prvej inštancie právne ust. § 255 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), vecne pomerným úspechom strán.

2. Na odvolanie žalobkýň 1/ a 2/ Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej tiež len „odvolací súd“ a spolu so súdom prvej inštancie tiež len „nižšie súdy“) rozsudkom z 21. júna 2019 č. k. 13Co/212/2017-421 rozsudok súdu prvej inštancie v časti určenia neplatnosti úverovej zmluvy podľa § 387 CSP potvrdil a v časti určenia, že žalovaná nemá právo na výkon záložného práva, v časti zrušenia neodkladného opatrenia a v časti trov konania rozhodnutie súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 389 ods. 1 písm. b) CSP). Potvrdenie rozsudku v časti určenia neplatnosti úverovej zmluvy (pozn. dovolaním napadnutá časť) odôvodnil jeho vecnou správnosťou. Stotožnil sa so záverom súdu prvej inštancie ohľadom aktívnej vecnej legitimácie žalobkýň. Dodal, že v danej veci sa jednalo o právny vzťah, ktorý nebolo možné subsumovať pod zákon č. 258/2001 Z. z., keďže hodnota úveru presiahla sumu 20.000 eur a taktiež sa jednalo o úver, ktorý bol zabezpečený nehnuteľnosťou. Ďalej uviedol, že pokiaľ niektorá zo zmluvných podmienok obsiahnutých v zmluve bola neprijateľná, tak ustanovenie § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka bolo koncipované tak, že zmluva bola neplatná len v tej časti, v ktorej sa neprijateľná zmluvná podmienka nachádzala a nie ako celok. Odvolaciu argumentáciu ohľadom rozporu s dobrými mravmi, klamania spotrebiteľa a omylu

nepovažoval odvolací súd za opodstatnenú. Žalobkyne v žalobe a aj počas konania pred súdom prvej inštancie tvrdili, že predmetná zmluva bola z dôvodu nesprávne uvedenej výšky RPMN neurčitá a nezrozumiteľná a že uvedením nesprávnej výšky RPMN došlo zo strany veriteľa ku klamaniu spotrebiteľa. Ak by uzavretú zmluvu aj bolo možné v zmysle ustanovenia § 1 ods. 2 písm. e) zákona č. 258/2001 Z. z. považovať za zmluvu, na ktorú by sa tento zákon vzťahoval, tak dôsledkom neuvedenia RPMN v zmluve alebo uvedenia RPMN v nesprávnej výške, by v žiadnom prípade nebola neplatnosť zmluvy, ale len bezpoplatkovosť a bezúročnosť poskytnutého úveru. V uvedenej súvislosti súd prvej inštancie správne uviedol, že ak zákon nesankcionuje neuvedenie RPMN alebo uvedenie RPMN v nesprávnej výške neplatnosťou zmluvy pri tých zmluvách, kde uvedenie tohto údaju v zmluve výslovne zákon vyžadoval, tak už vôbec nemôže byť dôsledkom uvedenia nesprávnej výšky RPMN v zmluve neplatnosť zmluvy tam, kde zákon uvedenie údaja o RPMN v zmluve nevyžadoval. Rovnako správny bol záver súdu prvej inštancie o tom, že ak by aj predmetná zmluva o úvere obsahovala neprijateľné zmluvné podmienky (čo v rámci prieskumu zmluvy nezistil), ani táto skutočnosť by nezakladala bez ďalšieho absolútnu neplatnosť celej zmluvy, pretože by to bolo v rozpore s ustanovením § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorého by boli neplatné len konkrétne neprijateľné zmluvné podmienky.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu v potvrdzujúcej časti o zamietnutí žaloby o určenie neplatnosti úverovej zmluvy podali žalobkyne 1/ a 2/ (ďalej aj „dovolateľky“) dovolanie. Dovolanie odôvodnili ust. § 421 ods. 1 písm. b) CSP, t. j. nesprávnym právnym posúdením veci odvolacím súdom v otázke doteraz nevyriešenej v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu. Navrhli zmenu rozsudku odvolacieho súdu v napadnutej časti tak, že žalobe bude vyhovené, eventuálne navrhli zrušiť rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Za dovolacím súdom neriešenú otázku považovali, či bolo v zmluvách o úvere, ktoré sa nepovažujú za zmluvy o spotrebiteľskom úvere v zmysle zákona č. 258/2001 Z. z., potrebné uvádzať jednotlivé parametre úverového produktu v správnej výške aj vtedy, ak nešlo o obligatórne náležitosti takejto zmluvy a v prípade, ak takéto ich správne uvedenie bolo nevyhnutné, aké následky boli spojené s ich nesprávnym uvedením. Uviedli, že nižšie súdy zhodne dospeli k záveru, že údaj o RPMN nebol žiadnym právnym predpisom vyžadovaný ako obligatórna náležitosť predmetnej úverovej zmluvy, a preto jej neuvedenie, resp. jej uvedenie vo výške nezodpovedajúcej skutočnosti, nebolo možné spájať so žiadnou sankciou. Ak však takáto úverová zmluva bola vylúčená z pôsobnosti zákona č. 258/2001 Z. z., právna úprava už výslovne nepredpokladá údaj o hodnote RPMN ako obligatórnu náležitosť úverovej zmluvy. Obchodný zákonník považoval dohodu o odplate za poskytnutý úver za obligatórnu náležitosť uzavretej úverovej zmluvy. Vzhľadom na to, že hodnota RPMN vyjadruje celkovú mieru odplaty za poskytnutý úver, bolo teda zrejmé, že ak bola odplata za poskytnutie úveru dojednaná v úverovej zmluve (okrem iného aj) vo forme RPMN, musel byť tento údaj o RPMN uvedený v úverovej zmluve v správnej výške. V prípade, ak tento údaj o RPMN uvedený v takejto úverovej zmluve nekorešpondoval s ostatnými parametrami úveru uvedenými v zmluve, bola takáto úverová zmluva v časti odplaty za poskytnutie úveru, zmätočná, nejasná, nezrozumiteľná a neurčitá, čo ustanovenie § 37 Občianskeho zákonníka sankcionuje neplatnosťou takéhoto právneho úkonu (dohody o odplate za poskytnutie úveru). Aj dojednanie o takejto pravidelnej náležitosti však v zmysle ustanovenia § 37 Občianskeho zákonníka muselo spĺňať požiadavku určitosti, jasnosti a zrozumiteľnosti právneho úkonu. Neplatnosť samotnej úverovej zmluvy v prejednávanom prípade tiež vyplývala i z tej skutočnosti, že pri jej uzatváraní došlo zo strany dodávateľa ku zavádzaniu spotrebiteľa, a to tým, že samotný dodávateľ do vopred predpripraveného formulára úverovej zmluvy autoritatívne a na základe svojho vlastného uváženia uviedol výšku RPMN v miere 3,66 %, pričom reálne hodnota RPMN z predmetného úveru dosahovala mieru až 8,15 %. Predmetná úverová zmluva preto nebola dostatočne určitým právnym úkonom, resp. ak pri jej uzatváraní došlo k porušeniu zákona a bola v zmysle § 37, príp. § 39 Občianskeho zákonníka absolútne neplatná. Ak teda zákon o spotrebiteľských úveroch sankcionuje neuvedenie, resp. nesprávne uvedenie hodnoty RPMN v zmluve o spotrebiteľskom úvere bezúročnosťou a bezpoplatkovosťou poskytnutého úveru, išlo prakticky o akúsi formu absolútnej neplatnosti takejto zmluvy.

4. Žalovaná považuje rozhodnutie odvolacieho súdu v napadnutej časti za vecne správne a dovolanie žalobkýň 1/ a 2/ za zmätočné, bez vymedzenia a preukázania dôvodov prípustnosti dovolania. Navrhla dovolanie žalobkýň podľa § 447 CSP odmietnuť.

5. Žalobkyne zotrvali na podanom dovolaní.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo vydané napadnuté rozhodnutie (§ 424 CSP), za splnenia tiež podmienok zastúpenia takejto strany a spísania jej dovolania v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne 2/ je potrebné zamietnuť a dovolanie žalobkyne 1/ nie je prípustné.

7. Dovolanie je prípustné, ak jeho prípustnosť vyplýva z ustanovenia § 420 CSP alebo § 421 CSP. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). V prípade dovolania prípustného podľa § 420 CSP je dovolacím dôvodom vytýkaná tzv. zmätočnostná vada (§ 431 ods. 1 CSP) a dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP); v prípade dovolania prípustného podľa § 421 ods. 1 CSP je potom dovolacím dôvodom nesprávne právne posúdenie veci (§ 432 ods. 1 CSP) a dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

8. Žalobkyne 1/ a 2/ vyvodzujú prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

9. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. b) CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine alebo iného predpisu považovaného za súčasť tzv. hmotného práva), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť pritom o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napádané dovolaním (ktoré by pri inom riešení otázky vyznelo inak). Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej neviedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom). Pre posúdenie, či ide o právnu otázku kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej, a pre posúdenie prípustnosti dovolania nie je pritom rozhodujúci subjektívny názor strany sporu/účastníka konania, že daná právna otázka môže byť pre ňu rozhodujúca, ale významný je výlučne záver dovolacieho súdu rozhodujúceho o jej dovolaní.

10. Žalobkyňou 1/ zadefinovaná „dovolacia“ otázka týkajúca sa neplatnosti zmluvy o úvere, ktorej nebola účastníčkou, nemá znaky relevantné v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Dovolaním nastolená „dovolacia“ otázka nemala v danej veci charakter otázky, na riešení ktorej nižšie súdy založili svoje rozhodnutie vo vzťahu k nej (rozhodnutie stálo na tom, že nemá aktívnu vecnú legitimáciu v spore v tejto časti). Táto otázka nemala pre ňu určujúci význam a odpoveď na ňu nebola dôvodom pre záver o zamietnutí žaloby voči nej v tejto časti.

11. Vzhľadom na uvedené dovolací súd uzatvára, že „dovolacia“ otázka, o ktorej je reč, nemala v prejednávanej veci vo vzťahu k žalobkyni 1/ znaky relevantné v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP, v dôsledku čoho prípustnosť dovolania vyvodzovaná z tohto ustanovenia daná nebola.

12. So zreteľom na uvedené dospel dovolací súd k záveru, že prípustnosť dovolania žalobkyne 1/ z § 421 ods. 1 písm. b) CSP nevyplýva. Najvyšší súd preto jej dovolanie podľa ustanovenia § 447 písm. c)

CSP (ako neprípustné) odmietol.

13. Pokiaľ ide o vyvodzovanie prípustnosti dovolania žalobkyňou 2/ v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP dovolací súd po zistení, že v tejto časti sú splnené všetky podmienky dovolacieho konania (vrátane odôvodnenia dovolania prípustným dovolacím dôvodom a jeho riadneho vymedzenia) pristúpil ku skúmaniu predpokladov prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP, pričom dospel k záveru, že tieto sú splnené.

14. Rozhodnutie odvolacieho súdu totiž záviselo od dovolateľkou - žalobkyňou 2/ vymedzenej právnej otázky (pozn.: dovolací súd posudzoval dovolanie podľa jeho obsahu a snažil sa dovolateľke porozumieť a následne pristúpiť k posúdeniu takej otázky, na ktorej rozhodnutie odvolacieho súdu stálo) a to, či uvedenie nesprávneho údaja o RPMN v úverovej zmluve, za situácie, keď aplikácia zákona č. 258/2001 Z. z. je vylúčená, má za následok neplatnosť celej úverovej zmluvy.

15. V danej veci nebolo sporné, že na predmetnú vec sa nevzťahoval zákon č. 258/2001 Z. z., ktorý v rámci ochrany spotrebiteľa stanovil, kedy je možné považovať úver za bezúročný a bez poplatkov (nie považovať zmluvu za neplatnú), čo bolo i v prípade, že zmluva obsahovala nesprávny údaj o RPMN.

16. Nižšie súdy dospeli zhodne k záveru, že ak zákon nesankcionuje neuvedenie RPMN alebo uvedenie RPMN v nesprávnej výške neplatnosťou zmluvy pri tých zmluvách, kde uvedenie tohto údaja v zmluve výslovne zákon vyžadoval, tak už vôbec nemôže byť neplatnosť celej zmluvy dôsledkom uvedenia nesprávnej výšky RPMN, kde zákon uvedenie tohto údaja v zmluve ani nevyžadoval. Je potrebné dodať, že nižšie súdy nevylúčili inú sankciu spojenú s týmto nedostatkom zmluvy, vylúčili len neplatnosť celej zmluvy v tomto danom prípade.

17. Dovolací súd sa s uvedeným názorom stotožňuje a uvádza nasledovné.

18. Predpisy na ochranu spotrebiteľa majú nastoliť rovnováhu zmluvných strán, pričom sa má v zásade zachovať platnosť zmluvy ako celku, a nie vyhlásiť za neplatné všetky zmluvy, ktoré prípadne obsahujú nekalé podmienky.

19. Dovolací súd poukazuje v tejto súvislosti na preferenciu výkladu vedúceho skôr k platnosti než k neplatnosti zmluvy/ustanovenia zmluvy, ktorá vyplýva aj z rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Základným princípom výkladu zmlúv je priorita výkladu, ktorý nezakladá neplatnosť zmluvy, pred takým výkladom, ktorý neplatnosť zmluvy zakladá, ak sú možné obidva výklady. Je tak vyjadrený a podporovaný princíp autonómie zmluvných strán, povaha súkromného práva a s ním spojená spoločenská a hospodárska funkcia zmluvy. Neplatnosť zmluvy má byť teda výnimkou, a nie zásadou (I. ÚS 242/07).

20. Porušenia Ústavou zaručených základných práv sa orgán verejnej moci dopustí aj vtedy, ak formalistickým výkladom podústavného práva odoprie autonómnemu prejavu vôle zmluvných strán dôsledky, ktoré zmluvné strany takým prejavom zamýšľali vyvolať vo svojej právnej sfére (porov. napr. nález I. ÚS 243/07).

21. Neplatnosť zmluvy má byť teda výnimkou, a nie zásadou. Podľa ústavného súdu nie je ústavne konformná a v rozpore s princípmi právneho štátu vyplývajúcimi z čl. 1 Ústavy taká prax, keď všeobecné súdy preferujú celkom opačnú tézu uprednostňujúcu výklad vedúci k neplatnosti zmluvy pred výkladom neplatnosť zmluvy nezakladajúcim.

22. Podľa § 497 Obchodného zákonníka zmluvou o úvere sa zaväzuje veriteľ, že na požiadanie dlžníka poskytne v jeho prospech peňažné prostriedky do určitej sumy, a dlžník sa zaväzuje poskytnuté peňažné prostriedky vrátiť a zaplatiť úroky.

23. Zmluva o úvere je konsenzuálnym kontraktom, takže na vznik záväzkového právneho vzťahu z tejto

zmluvy postačuje dohoda zmluvných strán o podstatných častiach zmluvy. Záväzok zo zmluvy o úvere vzniká dohodou o jej podstatných náležitostiach, ktorými je: záväzok veriteľa poskytnúť na požiadanie dlžníka v jeho prospech peňažné prostriedky, určenie sumy (limitu) týchto peňažných prostriedkov (úverový limit), záväzok dlžníka vrátiť poskytnuté peňažné prostriedky a zaplatiť úroky (Patakyová, M. a kol. Obchodný zákonník. Komentár. 1. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2022, s. 1489 - 1492).

24. Dovolací súd teda vzhľadom na vyššie uvedené dospel k záveru, že v prípade, keď nesprávny údaj o RPMN nemá za následok neplatnosť celej úverovej zmluvy v takom prípade, keď táto spadá i pod zákon č. 258/2001 Z. z. a vyžaduje sa tento údaj ako povinný (a teda má sa zabezpečiť vyššia miera ochrany), ale má za následok „len“ bezúročnosť a bezpoplatkovosť úveru, nemôže byť potom samo o sebe uvedenie nesprávnej RPMN dôvodom neplatnosti celej zmluvy (§ 37, § 39 Občianskeho zákonníka) v prípade, keď zákon túto náležitosť v zmluve ani nevyžaduje (viď predchádzajúci odsek). Dovolací súd však týmto nevylučuje inú sankciu s takýmto nedostatkom spojenú, čo však nebolo predmetom tohto konania, keď žalobkyne sa výslovne domáhali určenia neplatnosti zmluvy ako celku. Prípadné dovolacie otázky (napr. akú konkrétnu sankciu by bolo možné vyvodiť) sa preto v tomto smere považujú len za akademické (bez možnosti ovplyvnenia tou či onou možnou odpoveďou na ňu aj výsledok konania).

25. Možno teda uzavrieť, že právne posúdenie žalobkyňou 2/ nastolenej právnej otázky odvolacím súdom (ako i súdom prvej inštancie) bolo správne (teda sám osebe nesprávny údaj o RPMN v zmluve o úvere v danom prípade nespôsobuje absolútnu neplatnosť zmluvy o úvere). Žalobkyňa 2/ napadla dovolaním vecne správny rozsudok odvolacieho súdu. Najvyšší súd preto jej dovolanie ako nedôvodne podané podľa § 448 CSP zamietol.

26. Žalovaná bola v dovolacom konaní v plnom rozsahu úspešná (§ 255 ods. 1 CSP) a vznikol jej voči žalobkyniam 1/ a 2/ nárok na náhradu trov konania. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania rozhodol najvyšší súd podľa ustanovení § 453 ods. 1, § 255 ods. 1, § 256 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia dovolacieho súdu samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

27. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.